

Η τροποποίηση δημοσίων συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους

Τα επιμέρους κριτήρια που προσδιορίζουν τις επιτρεπτές περιπτώσεις τροποποίησης δημοσίων συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους.

Στη σύγχρονη εποχή το κράτος, μη δυνάμενο να αντεπεξέλθει επαρκώς στις ολοένα αυξανόμενες απαιτήσεις που δημιουργούνται, αναζητά νέους τρόπους οργάνωσης και δράσης, μέσω των οποίων θα μπορέσει αφενός να επιτελέσει τους σκοπούς που έχει αναλάβει έναντι των πολιτών, αφετέρου να εξυπηρετήσει το δημόσιο συμφέρον. Για τον λόγο αυτό, το κράτος αναθέτει σε ιδιώτες φυσικά ή νομικά πρόσωπα την άσκηση δημόσιας υπηρεσίας ή την κατασκευή και εκμετάλλευση δημόσιου έργου, μέσω σύμβασης παραχώρησης δημόσιας υπηρεσίας ή δημόσιου έργου.

Να σημειωθεί ότι μια σύμβαση, είτε συνάπτεται μεταξύ ιδιωτών είτε συνάπτεται μεταξύ του Δημοσίου και του ιδιώτη, δεν παύει να φέρει ορισμένα βασικά χαρακτηριστικά που απορρέουν από τη φύση της. Το βασικότερο εξ αυτών είναι η αρχή του απαραβίαστου των συμβάσεων, η οποία έχει το περιεχόμενο ότι οι συμβαλλόμενοι δεσμεύονται από τα συμφωνηθέντα και υποχρεούνται σε εκτέλεση των συμβατικών δεσμεύσεών τους, εκτός και αν η απόκλιση από την ανωτέρω αρχή δικαιολογείται από λόγους δημοσίου συμφέροντος.

Ωστόσο, στο δημόσιο δίκαιο, η Διοίκηση και ο ιδιώτης δεν είναι απολύτως ελεύθεροι να τροποποιούν, έστω και συναινετικά, τους όρους της μεταξύ τους σύμβασης. Κατ' αρχάς, η δυνατότητα τροποποίησης των όρων της σύμβασης θα πρέπει να προβλέπεται από τον νόμο ή τη σύμβαση, κατ' επιταγή της αρχής της νομιμότητας της διοικητικής δράσης.

Σύμφωνα και με τα ανωτέρω, γεννάται το ερώτημα σε ποιες περιπτώσεις είναι δυνατή η -μονομερής ή συναινετική- τροποποίηση των δημοσίων συμβάσεων, για την οποία η αναθέτουσα αρχή δεν απαιτείται να προβεί σε νέα διαδικασία σύναψης.

Οι διατάξεις του ισχύοντος δικαίου που

Ειρήνη Στάππα

Δικηγόρος LL.M., Εταίρος
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ρυθμίζουν την τροποποίηση των δημοσίων συμβάσεων είναι τα άρθρα 132 (Βιβλίο Ι) και 337 (Βιβλίο ΙΙ) του ν. 4412/2016 και το άρθρο 51 του ν. 4413/2016.

Κατ' αρχάς, γενική προϋπόθεση για την εφαρμογή των διατάξεων περί τροποποίησης δημόσιας σύμβασης συνιστά η τροποποίηση να λαμβάνει χώρα κατά το χρονικό διάστημα ισχύος της σύμβασης, ήτοι κατά το χρονικό διάστημα κατά το οποίο η σύμβαση ακόμη εκτελείται.

Ειδικότερα οι επιτρεπτές περιπτώσεις τροποποίησης της δημόσιας σύμβασης είναι οι παρακάτω:

- (i) οι τροποποιήσεις που εδράζονται σε σαφείς, ακριβείς και ρητές ρήτρες αναθέωσης που προβλέπονται στην αρχική σύμβαση (π.χ. ρήτρες αναθέωσης τιμών, δικαιώματα προαίρεσης που ασκούνται με μονομερή δήλωση της αναθέτουσας αρχής),
- (ii) τα συμπληρωματικά έργα/υπηρεσίες/αγαθά, για τα οποία η αναθέτουσα αρχή προσφεύγει στον ανάδοχο της αρχικής σύμβασης και εφόσον συντρέχουν οι παρακάτω προϋποθέσεις: (α) να μην περιλαμβάνονται στην αρχική σύμβαση, να κατέστησαν αναγκαία κατά την εκτέλεση αυτής, (β) μια ενδεχόμενη αλλαγή του αρχικού αναδόχου να μην είναι εφικτή από τεχνική ή οικονομική άποψη, (γ) η αξία των συμπληρωματικών έργων/υπηρεσιών/αγαθών να μην υπερβαίνει το πενήντα τοις εκατό (50%) της αξίας της αρχικής σύμβασης, (δ) οι διαδοχικές τροποποιήσεις να μην αποσκοπούν στην αποφυγή εφαρμογής των διατάξεων του νόμου και (ε) η αναθέτουσα αρχή να γνωστοποιεί κάθε τροποποίηση της αρχικής σύμβασης στην επίσημη εφημερίδα της ΕΕ,
- (iii) απρόβλεπτες περιστάσεις, οι οποίες ενσκήπτουν κατά τη διάρκεια εκτέλεσης της →

- αρχικής σύμβασης και καθιστούν επιβεβλημένη την τροποποίησή της και εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις: (α) η ανάγκη τροποποίησης θα πρέπει να οφείλεται σε περιστάσεις τις οποίες δεν μπορούσε να προβλέψει μια επιμελής αναθέτουσα αρχή κατά τον σχεδιασμό της διαδικασίας, (β) να μη μεταβάλλεται η συνολική φύση της σύμβασης, (γ) οποιαδήποτε αύξηση της τιμής να μην υπερβαίνει το πενήντα τοις εκατό (50%) της αξίας της αρχικής σύμβασης, (δ) οι διαδοχικές τροποποιήσεις να μην αποσκοπούν στην αποφυγή εφαρμογής του νόμου και (ε) η αναθέτουσα αρχή να γνωστοποιεί κάθε τροποποίηση της αρχικής σύμβασης στην επίσημη εφημερίδα της ΕΕ,
- (iv) η υποκατάσταση του αναδόχου της αρχικής σύμβασης από άλλο πρόσωπο σε ορισμένες περιπτώσεις που προβλέπονται ρητά στον νόμο και οι οποίες είναι οι ακόλουθες: (α)

- υποκατάσταση που οφείλεται σε ρήτρα αναθεώρησης ή δικαίωμα προαίρεσης, (β) ολική ή μερική διαδοχή του αναδόχου λόγω εταιρικής αναδιάρθρωσης ή καταστάσεων αφερεγγυότητας, ιδίως στο πλαίσιο προπρωχευτικών ή πτωχευτικών διαδικασιών, από άλλον οικονομικό φορέα, ούτε να αποσκοπεί στην αποφυγή εφαρμογής των διατάξεων του νόμου και (γ) υποκατάσταση του αναδόχου της αρχικής σύμβασης στην περίπτωση που η αναθέτουσα αρχή αναλαμβάνει τις υποχρεώσεις του τελευταίου έναντι των υπεργολάβων,
- (v) οι μη ουσιώδεις τροποποιήσεις της σύμβασης νοούμενων εκείνων που δεν χαρακτηρίζονται ως ουσιώδεις σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 132 παρ. 4 του ν. 4412/2016,
- (vi) «ήσσονος αξίας» τροποποιήσεις της αρχικής σύμβασης εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις: (α) η αξία της τροποποίησης να είναι κατώτερη

των ορίων εφαρμογής που ορίζονται στον νόμο (άρθρα 5 και 235 του ν. 4412/2016 και άρθρο 1 παρ. 2 του ν. 4413/2016), (β) η αξία της τροποποίησης (συμπεριλαμβανομένης της σωρευτικής αξίας όλων των επακόλουθων τροποποιήσεων) να μην υπερβαίνει: (βα) το 10% της αξίας της αρχικής σύμβασης για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών, (ββ) το 15% της αξίας της αρχικής σύμβασης για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, (βγ) το 10% της αξίας της αρχικής σύμβασης παραχώρησης έργων ή υπηρεσιών και (γ) η τροποποίηση δεν μεταβάλλει τη συνολική φύση της σύμβασης.

Αναφορικά με την ουσιώδη τροποποίηση της δημόσιας σύμβασης, όπως ορίζεται στο άρθρο 132 παρ. 4 του ν. 4412/2016, απαγορεύεται χωρίς την εκκίνηση νέας διαδικασίας ανάθεσης εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής. ♦